

बी.ए.- भाग- 3, सत्र- 6

अभ्यासक्रमपत्रिका -15

मराठी भाषा व अर्शांनाच्या संधी

1. एकमेकांपासून दुरित चालले ल् या माणसांना आवण समूहांना जोडण्याचे काम कोण करत? आहे ?

प्रसारमाध्यमे

2. कोणत्या माध्यमांची भाषा शरीर स्वरूपाचे असते?

दूरत्रिवाणी आत्रण नभोवाणी

3. वनजी ि शरीर स्वरूपाची भाषा कोणत्या प्रसारमाध्यमांचे असते ? वृत्तपत्रांि भाषा

4 . भाषा हा एक सामावजकआहे?

त्रर्नस

5. बाजारपेठे तील स्पधा, चढाओढ , घाई दजाबद्दलची जाणी ,ग्राहकांची संख्या आदी गोष्टीसुद्धा प्रसारमाध्यमांतील मराठीर पररणाम करीत आहेत असे मत कोणी मांडले ?

ज्येष्ठ माध्यमतज्ञ र्यदेव डोळे

6 . सध्याचे युग कशाचे युग म्हणून ओळखले जाते?

संवादिो युग

7.पाया हा संिदाचे बळकटीकरण करणे आहे?

तंत्रज्ञानिा

8. आधुवनक मानिच्या अन्न, िस्त्र, वनिरा या गरजांबरोबर अजून कोणत्या गरजा मानल् या गेल् या आहेत?

त्रिक्षण व आरोग्य

9 . आधुवनक मानिच्या वकती गरजा मानल् या गेल् या आहेत?

पिा

10 . संिादालाम्हटले जाते?

संज्ञापण

11. संज्ञापनाचेवकती प्रकार आहेत?

िर

12 . व्यक्तीने स्वताःशी के ले ल् या संिादाला काय

म्हणतात? आत्मसंवाद

13 . ध्यानधारणा वकं िि समाधी हे कोणत्या संज्ञापनाचे उदाहरण

आहे? आत्मसंवादौ

14 . दोन व्यक्तींमध्ये प्रत्यक्ष िि अप्रत्यक्ष होणारा संिाद हा कोणत्या संज्ञापनात मोडतो?

आंतर व्यक्ती संवाद

15 . संज्ञापणाचे प्रकार कसे असतात?

माध्यम त्रवरत्रित

16 . समूह संज्ञापनाचा विस्तारमध्ये झाला?

र्नसंज्ञापनामध्ये

17. पुस्तके,मुवित माध्यमे, वचत्रपट, रेवडओ,दू रवचत्रिाणी, व्हिवडओ ,इंटरनेट ही उदाहरणे कोणत्या संज्ञापणात येतात?

समिू संज्ञापन

18 . जनसंिादासाठी ििपरण्यात येणाऱ्या माध्यमांना काय म्हणतात? र्नमाध्यमे

19. पुस्तके िि िृत्तपत्रे ही कोणत्या माध्यमांची उदाहरणे आहेत? मुत्रित माध्यमे

20. सावहृत्यक अनेक उत्तमोत्तम सावहृत्यकृ ती कशाच्या बळिर वनमाण करतो?

सृर्निर

21. कल् पना आवण बरोबर िस्तिरलर शब्दबद्ध कोणत्या सावहृत्य प्रकाररत के ले जरते?

कत्रवतर

22 . बरतमीदरररच्या वकती प्रमुख जबरबदररच्या असतरत?

तीन

23 . ितररंकन, ितरर ले खन आवण डेटलरइनचे पालन कोणरलर करी लरगते? बरतमीदरररलर

24. बरतमी ले खन हे एक प्रकारचे असते?

कर्न

25.ह्यर शब्दरलर इंग्रजीमध्ये Editing असे म्हणतरत?

संपरदन

26. ितृपत्ररंरच्यादृष्टीनेयर शब्दरंमध्ये मजकूर तपसरणे, शीषरक देणे आवण उत्तम सजिरट ि मरंडणी करणे यर गोष्टींचर समीश होतो?

संपरदनर

27.संपरदन हे मोठ्यर कौशल्यरचे करम असते?

पत्रकरररतेमध्ये

28. ितृपत्ररतल् यर सिर संपरदकीय मजकुररलरजबरबदरर असतो? संपरदक

29. जरस्तीत जरस्त वनदोष परररपूणर ि आकषरक ितृपत्र िचकरंनर सरदर करणे हे संपरदकरचेअसते?

कतरव्य

30 . उपसंपरदकरंरच्या फळीलर कोणत्या कररररलररत वीशेष महत्त्व

असते? वृत्तपत्राच्या

31. कशाची जबाबदारी पार पाडणारा घटक म्हणून उपसंपादक हा महत्वाचा घटक आहे?

संपादकीय संस्कारांी

32. िताहरापासून संपादक यांच्या एकवत्रत प्रयत्नातून साकारणारे एकवजनसी उत्पादन म्हणजेअसते?

वृत्तपत्र

33. ृत्तपत्रात काही ठरीक मजकूर ठरीक वदिशी ठरीक जागेत प्रवसद्ध होतात त्या मजकु रास काय म्हणतात?

सदर

34. एखाद्या विवशष्ट विषयाला िवहले ल् या ठराविक काळानंतर प्रवसद्ध होणाऱ्या मजकु राला..... असे म्हणतात?

सदर

35..... पत्रव्यिहाराला दैनंवन सदरामध्ये समाविष्ट असतो? विकांि

36. व्यक्तींच्या निाने प्रवसद्ध होणाऱ्या सदराला काय म्हणतात? स्तंभ (कॉलम)

37. मराठी ृत्तपत्रांमध्येकशाची मोठी परंपरा आहे?

ले खनीी

38 . कोणत्या ले खनात सामावजक, सांस्कृ वतक, सावहव्हत्यक ,िजावनक विषयांिर मांडणी के ले ली असते?

स्तंभ

39 ले खनामध्ये जागेची ि शब्दांची मयादा असते?

वृत्तपत्र

40. मराठी पत्रकाररतेच्या क्षेत्रातील ऐवतहावसक संदभांसह राजकीय ले खन करणारेहे एक निाजले ले व्यव्हक्तमत्व आहे?

गोत्रवंद तळवळकर

41. गोविंद तळिलकर यांचे कोणतेस्तंभ ले खन प्रवशद्ध
आहे? स्वप्नभूमी

42. जावहरात ले खनात सजानशीलतेबरोबर कशाची जोड वदली जात
असते? कल्पनी

43. मनोरंजनाच्या स्वरूपात मावहती देऊन आपले उत्पन्न ,उत्पादन
आवण सि जास्तीत जास्त लोकांपयांत पोचविण्याचा उद्देश कोणाचा
असतो? रात्रिरातींि

44. ची उत्तम संधी जावहरातीच्या क्षेत्रात असते?
त्रवत्रवधांगी अत्रभव्यक्तीी

45. जावहरातींच्या अभिी कोणाचे अर्कारण कोलमडू न पडू
शकते? वृत्तपत्रांि

46 . मंत्रालयाच्या कोणत्या विभागात प्रवसद्धी विभाग ि जावहरातीचा
स्वतंत्र विभाग कायारत असतो?

मात्रिती व र्नसंपका मिसंिलनालय

47. एखाद्या व्यक्तीने वदले ली मावहती संकवलत, संपावदत स्वरूपात
वलवहणे यालाचअसे म्हणतात?

िब्ंंकन

48. दस्तऐजीकरण यामध्ये महत्वाचे स्ान हेरि
शब्दांवकत करण्यार असते?

व्यक्तींच्या अनुभवावर

49. कोणत्या व्यक्तीच्या अनुाभिरून 'सुपर30' हा वचत्रपट प्रकावशत
झाला आहे?

आनंद कु मार

50. एखाद्या व्यक्तीने आयुष्यभर समवपात भिनेने के ले ल् या
कायाच्या गौरि ि दाखला यासाठी वतला कृ तज्ञतेचे प्रतीक म्हणून
.....प्रधान करण्यात येते?

मानपत्र

51. प्राचीन काळापासून भारतीय वशक्षण पद्धती मध्ये कोणत्या माध्यमाचा विपर होत आहे?

श्राव्य

52. प्राचीन काळापासून ते एकविसाव्या शतकात पर्यांत वशक्षण क्षेत्रात सावहत्य ,मनोरंजन ,विज्ञान यांच्या प्रसाराचे एक महत्त्वाचे माध्यम हेकला आहे?

श्राव्य

53. आकाशिणीर कोणत्या कौशल्याला जास्त महत्त्व असते? भात्रषककौल्य

55. श्रोत्यांसमोर एखाद्या घटनेचे वक्तृ किंवा कर्तेचे वक्तृ किंवा प्रसंगाचे जसेच्या तसे वचन मनात वनमाण करून देण्याचे काम कोण करत असतो?

आकिवाणीवरील वनवेदक

56. प्रवसद्ध सावहत्यक पु. ल. देशपांडे यांचे पुस्तक कोणते ? व्यक्ती आत्रण वल्ली

57. पु .ल .देशपांडे यांनी त्यांच्या कोणत्या पुस्तकातील पात्र आकाशिणीर सादर केले होते?

व्यक्ती आत्रण वल्ली

58. व्यक्ती आवण विल्ली या पुस्तकातील कोणते पात्र आकाशिणीर सादर केले झाले होते?

अंतूबवा

59. अण्णाभाऊ साठे यांच्या कर्तेतील 'स्मशानातील सोनं' या कर्तेतील कोणते पात्र आकाशिणीर सादर झाले होते?

भीमा

60. भारतासारख्या खंडप्राय देशात तळागाळातील व्यक्तीला पर्यांत पोहोचण्याचे प्रभिी माध्यम कोणते?

आकिवाणी

61. राष्ट्रीय एकात्मता, संस्कृत वतक विवभन्नता,बंधुता, समता यांचे संविधान करण्याचे काम कोण करत?

आकिवाणी

62. आकाशिणीचेब्रीद िक्य कोणते?

‘ बहुर्न त्रिताय बहुर्न सुखाय’

63. आकाशिणीरील कोणत्या कायाक्रमात वनिदक ि त्याचे वनिदन हा मुख्य भाग असतो ?

संवादात्मक कायाक्रम

64. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यामध्ये कोणत्या माध्यमाचा मोठा सहभाग होता? रेवडओ

65. जनमानसामध्ये रेवडओरील बातम्या म्हणजे काय मानले जाते? त्रवश्वासनीय

66. रेवडओरील िँक्सपॉप या शब्दाचा अर् काय?

लोकांि आवार्

67. लोकांची मते, जाणून घेण्यासाठी ि एकाद्या घटनेचे घटना पिा अंदाज ि त्याचे पररणाम जाणून घेण्यासाठी रेवडओर कोणता कायाक्रम घेतला जातो? व्हॉक्सपॉप

68. सामावजक, शैक्षवणक सांस्कृ वतक ,आवर्क, राजकीय यांसारख्या िगिगळ्या विषयार आधाररत काल् पवनक अर्ि सत्य घटनांि आधाररत नावटका सादर के ली जाते त्याला काय म्हणतात?

नभोनाट्य

69. आकाशिणीरील नभोनाट्य सादर करण्याची िळ कमीत कमीि जास्तीत जास्त वकती असते?

अधाा तास व दोन तास

70. विवशष्ट विषयार िस्ति आवण सत्य स्पष्ट स्वरूपाची मावहती देणारा रेवडओरील कायाक्रम कोणता असतो?

रेवडओ डॉक्युमेंटरी

71. रेवडओर िस्तिशी वनगवडत नाटीका स्वरूपातील सृजनशीलतिर आधाररत कोणता कायाक्रम घेतला जातो?

रूपक

72. संिद communication साठी पयायी शब्द कोणता?

संज्ञापन

73. कशाचा समिश्र मुवित माध्यमामध्ये होतो?

वृत्तपत्रे

74. नभोनाट्य आवण मावहतीपट यांचे एकवत्रत रूपांतर म्हणजे

काय? डॉक्युडर मा

75. रेवडओरील कायाक्रमात माफा त वकं ि कायाक्रमांच्या संवहता

यांच्यात कशाचा िपर करून विद्यार्ी अर्ाजान आवण कररअर

करू शकतात? भात्रषक किौल्यांि

76. रेवडओ िरील साित मूलभूत गोष्ट कोणती?

त्रनवेदन

78. श्रोत्यांना कायाक्रमांमध्येगुंत्तिन ठे िण्याचे काम

करतो? त्रनवेदक

79. वनिदनाचा वकती पद्धती रूढ आहेत ?

तीन

80. आकाशिणीच्या माध्यमातून वशक्षण, मनोरंजन ,आपती विस्रापन

आरोग्य हरिले ल् या व्यक्तींच्या संदभात वदले ली वनिदन हे कोणत्या

वनिदनाचे स्वरूप आहे? लोकोपयोगी त्रनवेदन

81. रेवडओरील सादरीकरण ही एककलाकृ ती

आहे? प्रयोगील

82. Any time any where ही कशाची खावसयत आहे?

रेत्रडओी

83. याची मांडणी ही आकषाक असिी लागते न

84. वनिदकास कायाक्रमापूी वनिदनासाठी कशाचे ले खन करी लागते?

संत्रिताले खन

85. संिद विकवसत करून वटक्निन ठे िण्याची क्षमता कोणाचा

असते? त्रनवेदकिया

86. संवहता ले खकाला आपल् या यांच्या जोरिर शब्दांच्या

योग्य मांडणीतून श्रोत्यांसमोर वजिंत वचत्र उभे करिो लागते?

प्रत्रतभा िक्तीच्या व कल्पनिक्तीच्या

87.हा रेवडओ कायाक्रमांचा पाया असतो?

संवादात्मक कायाक्रम

88. आकाशिणीच्या माध्यमातून समाजातील शेतकरी िगासाठी शेती विषयक मावहती पुरिण्याचे काम कोणत्या कायाक्रमातून के ले जाते? कृ षी त्रवषयक कायाक्रम

89. मवहलां पयांत विविध मावहती ि ज्ञान पोहोचिण्यासाठी आकाशिणीर कोणता कायाक्रम असतो ?

मत्रिला र्गत

90. आकाशिणीरील बातमी कशी असते?

र्ोडक्यात आत्रण मोक्या िब्ात

91. बातम्यांची संवहता वलहीत असताना प्रयोगाचा िपर के ला जातो? कतारी प्रयोगा

त्रवभाग दोन- उद्योग व सेवा क्षेत्रातील अर्ाानाच्या संधी व भात्रषक कौल्य

१. उद्योग ि सिा क्षेत्रामध्ये काम करण्यासाठी काय महत्वाचे असते? भात्रषक कौल्य

२. काय असेल तरच उद्योजक यशस्वी होतो?

प्रभावी संप्रेषण

३. प्रभिी भावषक कौशल्य हामंत्र बनत चालला आहे ? उद्योग र्गतिा

४. मानाच्या विविध गरजा भागविण्यासाठीि ची आश्यकता असते?

उद्योग व सेवाक्षेत्रांी

५. िस्तू ि सिांच्या प्रत्यक्ष ि अप्रत्यक्ष कामकाजासाठी कोण मदत करत असते?

भात्रषक कौल्य

६. आज प्रत्येक राज्यात मोबाईल अॅप तयार करण्यासाठी कं पन्या कशाचा िपर करू लागल् या आहेत?

स्त्रानक भाषा

७. इ.स.१७६० ते १८३० हा कालखंड मानला

जातो? औद्योगिक क्रांती

८. संपूणा जग हे कश्यामुळे उत्पादन ि विपणन याचे कें ि बनले आहे? ंगत्रतकीकरण

९. भावषक कौशल्यामुळे ग्राहकाची मानवसकताहोते? सकारात्मक

१०. उत्पादन-विक्रे ता-ग्राहक यांच्यामध्ये समानता ठे िण्याचे काम कोण करते?

भाषा

११. भावषक कौशल्य यांचा प्रभाी िपर करून काय विकल् या जातात?

सेवा

१२. दोन देशातील वशष्टमंडळाच्या संभाषणासाठीस्वीकारत असतो?

दुभाष्यी बाबदारी

१३. ग्राहकाच्या दृष्टीने िस्तूंची खरेदी करणे ि कारखानदार आवण विक्रे ता यांच्यादृष्टीने िस्तूंची विक्री करणे याला काय म्हणतात?

त्रवपणन

१४. विपणनामध्येहा कें िवबंदू असतो?

ग्राक

१५. वियासावयकांना जागवतक बाजारपेठे त वटकू न राहण्यासाठी
..... चा उपयोग करून िस्तू िसि ग्राहकाला पुरिल् या
जातात? भात्रषक कौल्या
१६. विपणनासाठी प्रभिी संभाषण कौशल्य या बरोबर
.....आिश्यक असते?

संघटन

१७. विपणनासाठी कशाची गरज असते?
संवाद कौल्यी
१८. ग्राहकांना मावहती देताना सौजन्य, स्पष्टता, नम्रता, संयम,
हजरजाबावबपाना िवबनचूकता इत्यादी गुण कोठे काम
करताना असणे गरजेचे असतात?
ग्रिक सेवा कें ि
१९. अनिदास पयायी संज्ञा कोणती?
भाषांतर
२०. इंग्रजी भाषेमध्ये अनिदास काय म्हणतात?
टर ान्सले िन (Translation)
२१. एका भाषेतील पीं सांवगतले ली कोणतीही मावहती पुन्हा
समानरूपाने दुसऱ्या भाषेत नेणे यालाम्हणतात ?
अनुवाद
२२. अनिद ही संकल् पना मुळातचआहे?
भावकें त्रित
२३. अनिदाच्या संकल् पनेत भाषेला कशासमान महत्त्व असते?
िरीरासमान
२४. अनिदाच्या संकल् पनेत भािाालासमान महत्त्व असते?
आत्म्यासमान
२५. 'अनिद म्हणजे स्त्रोत भाषेच्या संदेशाची लक्ष्य भाषेत प्रर्मत:
अ्राच्या दृष्टीने आवण वितीयत: शैलीच्या दृष्टीने वनकटतम,

सहज आवण समतुल्य वनवमाती करणे होय.' ही व्याख्या कोणाची?
नायडा

२६. 'एका भाषेतील पाठ सामग्रीची दुसऱ्या भाषेतील पाठ
सामग्रीमध्ये समतुल्य प्रवतस्ापना करणे म्हणजे अनिद
होय.' ही व्याख्या कोणाची?
रे.सी.के तफोडा

२७. 'भाषांतर ही एका संवहतेचे एका भावषक सांस्कृतिक वतक आिरणातून
दुसऱ्या भावषक सांस्कृतिक वतक आिरणात स्ानांतरण करणारी
िभावषक प्रवक्रया आहे.' ही व्याख्या कोणची?
डॉ.भालिंि नेमाडे

२८. 'अनिद मूळ रचनेप्रमाणे ियला हिा. त्यात बदल करण्याचा
अवधकार अनिदकाला असता कामा नये.' हे मत कोणाचे आहे?
सुयानारायण रणसुभे

२९. अनिदकास कमीत कमी वकती भाषांचे ज्ञान असणे गरजेचे
आहे?
दोन

३०. ज्या मुळ भाषेतून अनिद के ला जातो वतलाआवण ज्या
भाषेत के ला जातो वतलाम्हणून संबोधतात?
स्त्रोत भाषा आत्रण लक्ष्य भाषा

३१. विज्ञान आवण विधी सावहत्याचा अनिद हा कोणत्या भाषेत
असतो?
अत्रभधात्मक

३२. अनिदाचे वकती प्रकार वनधाररत के ले आहेत?
िर

३३. विषयाच्या आधारे अनिदाचे दोन प्रकार पडतात ते कोणते?
सात्रित्यिक अनुवाद व सात्रितर अनुवाद

३४. भारत सरकारने भाषेच्याबाबतीत कोणती सूत्र स्वीकारली आहेत?

त्रत्रभाषा सूत्र

३५. ज्याचा अंत कु णाला लागले ला नाही त्याचे खरे निाआहे?
जान

३६. विविध क्षेत्रातील तंत्रज्ञान सिसामान्यापयांत पोहचविण्याचे कठीण काम के िळमाध्यमातून शक्य होत आहे?

मराठी अनुवादाच्या

३७. सन १९५४ साली भारतीय भाषासावहत्य आवण त्यांच्या अन्निदास चालना देण्यासाठी कोणती राश्टरीय संस्ा सुरु झाली?
सात्रि अकादमी

३८. पटर्ा,डवबंग,संिद ,शीषाक यासाठी अन्निदकाची गरज कोणत्या क्षेत्रात असते?

त्रित्रपट

३९. जागवतकीकरणात कशाला जास्त महत्व प्राप्त झाले ले वदसते?
र्त्रिरात

४०. महाराश्टरातील 'महात्मा गांधी आंतरराश्टरीय वहंदी वियापीठ िधा' या विद्यावपताने कोणत्या निाने अन्निदकांचा संघ तयार के ला आहे ? भारतीय अनुवाद संघ

४१. औद्योगीकरणाच्या क्षेत्रातील कोणते राज्य देशातील अग्रेसर राज्य आहे ?

मिराश्ट्र

४२. ग्रामीण भागात यशस्वी उद्योगांची वनवमाती कोणत्या उद्योग समूहाने के ली?

त्रकलोस्कर उद्योग

४३. उद्योगातील व्ियासावयकपणा जपत असताना अनेक उद्योगांनी तेर्ील समाजाचे, मातीचे आपण काहीतरी देणे लागतो या भिनेतून अनेक उपक्रम सुरु के ले त्यातील एक म्हणजेच ?

मराठी त्रनयतकात्रलके

४४. हेन्नी वमल यांनी टंकले खनाचे पवहले एकस्व पेटंटसाली घेतले होते?

सन १७१४

४५.हे टंकले खन क्षेत्रातील मोठे निा होते?

रेत्रमंटन

४६. टंकले खन पद्धतीलाअसे म्हणतात?

स्पा पद्धत

४७. स्वातंत्रप्राप्तीनंतर कोणत्या कं पनीने भारतातच सुटे भाग बनिून टंकले खन यंत्र बनिण्यास सुरात के ली?

गोदरेर् कं पनीने

४८. संगणकार मराठी टंकले खन करणे कशामुळे सोपे झाले आहे?

युत्रनकोडमुळे

४९. सी- डॅककडू न विकत घेऊन टंकले खनासाठी कोणती प्रणाली संगणकार स्ावपत के ली आहे?

ISM प्रणाली

५०. PPT म्हणजेच.....?

Power Point Presentation

त्रवभाग-३, मुत्रितोधन

१. मुवित मजकुर अवधकावधक वनदोष िा यासाठीके ले जाते? मुत्रितोधन

२. प्रुफ-रीडर म्हणजे काय?

मुत्रितोधन

३. वकती िळा मुवितशोधन के ल् यानंतर मजकूर छपाईस योग्य मानला जातो?

तीन वेळा

४. वनदोष छपाईसाठी कोण असिा लागतो?

मुत्रितोधक

५. मुवितशोधनाचे मुख्य वकती प्रकार आहेत?

तीन

६. ित्तपत्रांतील मुवितशोधकालाचांगले असिो लागते? भाषि ज्ञान

७. ले खकाचा आशय िचकांपयांतपोहचिण्याची जबाबदारी मुवितशोधक करत असतो?

त्रनदोपणे

८. Copy proof हा मुवितशोधनिरील ग्रं कोणाचा आहे?

श्री.कृ ष्णप्रकि दार.

९. मुवितशोधाकालाआवण असिो

लागते? ले खनत्रवषयक त्रनयमांि आत्रण भाषि सखोल ज्ञान १०.

महाराष्टरशासनाच्या प्रमाणलेखनाविषयी वकती वनयमांची मावहती मुवित शोधाकाला असिी लागते?

१८ त्रनयमांिी

११. 'प्रमाणले खन वनयमिली' कोणी प्रकावशत के ली आहे?

भाषा संिलनालय

१२. 'मराठी शुद्धले खन प्रदीप' हा ग्रं कोणाचा?

मो.रा.वाळं बे

१३. 'मुवितशोधन' हा ग्रं कोणाचा?

य.ए.धायगुडे

१४. आश्चया,दुःख,आनंद इ.भिना व्यक्त करताना िक्यातकोणत्या वचन्हांच उपयोग करतात?

उद्गारत्रिन्ह

१५नाम-विशेषण-कताा-वक्रयापद यांची व्याकरवणक रचना

कोणाला मावहत असते?

मुत्रितोधाकाला

Prof.Dr.Suhaskumar Bobade
Head of marathi department